

Sensorveiledning LMBPED40117 PED401 Lærerprofesjonalitet (1-7) og LMUPED40117 PED401 Lærerprofesjonalitet (5-10) høst 2023

Formelle rammer og psykososialt og faglig klima under eksamen

- god, hyggelig og krevende faglig samtale
- maksimum 25 minutters økter, gjerne slutte av ved 20 min
- spør studenten om de er på 1-7 eller 5-10 innledningsvis
- intern eksaminator starter opp, sensorer deltar i dialogen der det er naturlig
- ekstern sensor har siste ord når karakter skal fastsettes
- husk at de bare har 30 stp i PED før de tar PED 401
- karakteren gis med en gang

Første og siste spørsmål + variasjon

- *første spørsmål:* Er det et tema i PED 401 som har engasjert deg spesielt for eller som du har lyst til å begynne å snakke om?
- *avsluttende spørsmål:* Noe du kunne tenke deg å snakke om som du ikke har fått sagt noe om?

- skift mellom ulike temaer som hovedfokus når «utspørringen» starter slik at de ikke forventer samme spørsmål/rekkefølge/fokus
- la studenten snakke så fritt som mulig uten avbrudd hvis de er i «flyt»
- ta tak i begreper de løfter fram fra pensum for å bringe samtalen videre
- utdypende momentliste til hvert tema legges ved

Tilknytning til praksisfeltet

Det er fint hvis vi klarer å flette inn

1. Spørsmål som gir mulighet for å reflektere over seg selv og sin praksis underveis
Studentene ble oppfordret til å forberede små caser for å kunne illustrere begreper f.eks. innen profesjonsetikk, eventuelt bruke LUDO caser som de analyserte i arbeidskravet.
2. Knytte begreper til viktige debatter i utdanningspolitikk
I undervisning jobbet vi bl.a. med følgende debatter: bruk av nasjonale prøver og Tine Prøitzs ny rapport om kvalitetsutvikling i skolen, debatter rundt rollen av evidensbasert prosjekter/pakker i skolen – spesielt antimobbeprogrammer, Sandefjord-saken, styringsregime i Oslo-skolen

Karaktersetting

- det settes karakter for hver kandidat. Studentliste blir sendt direkte i eget vedlegg

Innhold

I dette emnet er fokuset profesjonsutøvelsen, profesjonell læring og kunnskap samt de politiske og etiske rammene for læreres profesjonsutøvelse. Ulike forståelser av profesjon og profesjonalisering og utvikling av profesjonell agency og identitet blir belyst. Ulike teoretiske perspektiver på profesjonell kunnskap og læring blir løftet fram og sett i sammenheng med de utfordringer profesjonen står overfor i framtidens kunnskapssamfunn. Sammenhengen mellom pedagogikk og etikk, samt etiske perspektiver på lærerrollen i et samfunns- og framtidsperspektiv drøftes. Sentrale temaer som blir tatt opp er læreplanarbeid, test- og vurderingssystemer, læringsutbyttebeskrivelser og læreres autonomi, agency og profesjonelle handlingsrom.

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskap

Studenten

- har avansert kunnskap om lærerprofesjonalitet, herunder profesjonell kunnskap og læring, læreridentitet og læreres agency sett i lys av profesjonsteori og gjeldende politiske føringer i lærerprofesjonen
- har inngående læreplanforståelse og kan drøfte utfordringer i realiseringen av gjeldende læreplan og øvrige styringsdokumenter
- har avansert kunnskap om internasjonale nasjonale utdanningsstrukturer og politiske føringer som har relevans for profesjonsutøvelsen og synet på elevers læring.
- har inngående kunnskap om hvilken betydning digitalisering av samfunnet har på skolens og lærerprofesjonens egenart
- har inngående kunnskap om teorier og empirisk forskning knyttet til etiske perspektiver på profesjonsutøvelsen

Ferdigheter

Studenten

- kan kritisk analysere skolens og profesjonens verdigrunnlag, og reflektere over forholdet mellom verdigrunnlag og skolens praksis
- kan tilegne seg forskningsbasert kunnskap for å kunne kritisk analysere og reflektere over egen og fellesskapets praksis i skolen
- kan delta på ulike arenaer for profesjonsfaglig kunnskapsdeling og diskusjon
- kan med utgangspunkt i profesjonsetiske og profesjonsteoretiske perspektiver analysere og reflektere over profesjonsutøvelsen

Generell kompetanse

Studenten

- kan tilegne seg oppdatert og forskningsbasert kunnskap relevant for profesjonsutøvelsen, og kjenner til sentrale vitenskapelige publiseringskanaler for utdanningsforskning
- kan kritisk analysere og delta i samfunnsdebatter om utdanningspolitikk og utdanningspolitiske føringer som for eksempel lekser, vurderingsformer og lærerprofesjonalitet
- innehar endrings- og utviklingskompetanse som grunnlag for å møte framtidens profesjonelle utfordringer
- kan tilpasse sin profesjonelle praksis til ulike aktiviteter og kan variere mellom å veilede, delta, formidle og gi retning

Pensum

- Mausethagen, S. (2015). *Læreren i endring?: om nye forventninger til lærerprofesjonen og lærerarbeidet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Prøitz, T. S. (2015). *Læringsutbytte*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Mausethagen, S., Skedsmo, G., & Prøitz, T. S. (2019). Hva slags utvikling? Elevresultater som utgangspunkt for utviklingsarbeid, i Helstad, K. og Mausethagen, S. *Nye lærer- og lederroller i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Heggen, K. (2008). Profesjon og identitet. i A. Molander & L. I. Terum (Eds.), *Profesjonsstudier*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Zembylas, M., & Chubbuck, S. (2018). Conceptualizing 'teacher identity': A political approach. In P Schutz, Hong, J. & Francic, D. C. (Ed.), *Research on teacher identity* (s. 183-193): Springer
- Ideland, M. (2021). Google and the End of the Teacher? How a Figuration of the Teacher Is Produced through an Ed-Tech Discourse. *Learning, Media and Technology*, 46(1), 33-46.
- Selwyn, N., Nemorin, S., & Johnson, N. (2017). High-tech, hard work: an investigation of teachers' work in the digital age. *Learning, Media and Technology*, 42(4), 390-405.
- Afdal, G. (2014). Ethiske og pedagogiske. I Afdal, G., Røthing, Å. & Schjetne, E. (red.), *Empirisk etikk i pedagogiske praksiser* (s. 30-49). Cappelen Damm.
- Afdal, H. W. (2014). Det gode og det rette i profesjonsutøvelsen – hvordan blir det til? Et diskursanalytisk blikk på utviklingen av den etiske plattformen for lærerprofesjonene. I Afdal, G., Schjetne, E., & Røthing, Å. (Ed.), *Etikk i pedagogiske praksiser. Bidrag til empirisk pedagogisk etikk*. Oslo: Cappelen Akademiske. (18 s)
- Briseid, L. G., & Haraldstad, Å. (2019). Profesjonsetikk for lærere – i lys av styring og pedagogisk ledelse: En studie av en gruppe læreres etiske hverdagsutfordringer. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 103(4), 239-251.
- Schjetne, E. (2014). «Vag» karakter- og holdningsdannelse i den offentlige skolen. Forsvar for en legitim og meningsfull moraloppdragelse. I Afdal, G., Røthing, Å. & Schjetne, E. (red.), *Empirisk etikk i pedagogiske praksiser*. Cappelen Damm. (s. 109-124)
- Hermansen, H. (2018). *Kunnskapsarbeid i lærerprofesjonen*. Oslo: Universitetsforlaget. (139s)
- Paavola, S., & Hakkarainen, K. (2005). The knowledge Creation Metaphor. *Science and Education*, 14, 535-557.
- Bøyum, S. (2017) *Profesjonell kunnskapsetikk og intellektuelle dygder i profesjonsutdanning*. I Mausethagen, S., & Smeby, J. (2017). *Kvalifisering til profesjonell yrkesutøvelse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hermansen, H., & Mausethagen, S. (2016). Når kunnskap blir styrende: Læreres rekontekstualisering av nye kunnskapsformer. *Acta Didactica Norge*, 10(2), 92-107.
- Molander, A. (2013). Profesjonelt skjønn i velferdsstaten: mekanismer for ansvarliggjøring, i Molander, A. og Smeby, J. C. (red.) *Profesjonsstudier II*. Oslo: Universitetsforlaget. (10 s)
- Priestley, M., Biesta, G., & Robinson, S. (2016). Teacher agency: What is it and why does it matter? In J. Evers & R. Kneyber (Eds.), *Flip the system: changing education from the ground up* (pp. 134-148). Routledge.
- Wermke, W., Olason Rick, S., & Salokangas, M. (2019). Decision-making and control: Perceived autonomy of teachers in Germany and Sweden. *Journal of Curriculum Studies*, 51(3), 306-325.
- Sahlberg, P. (2011). The Fourth Way of Finland. *Journal of educational change*, 12(2), 173-185. (12 s.)
- Solbrekke, T. D., & Englund, T. (2011). Bringing professional responsibility back in. *Studies in Higher Education*, 36(7), 847-861.
- Bjordal, I. & Haugen, C. R. (2021). Marketsetting, konkurransen og valgfrihet i den norske skolen. I *Fra fellesskole til konkurranseskole: markedsretting i grunnskolen - sentrale virkemidler og lokale erfaringer*. Universitetsforlaget
- Stornes, T., Tvedt, M. S., & Bru, E. (2013). Best med test? – Et motivasjonsteoretisk perspektiv på bruk av normative tester i grunnskolen. *Norsk Pedagogisk Tidsskrift*, 97(04-05).

Vurderingskriterier for muntlige eksamener med karakterskala A-F

Symbol	Betegnelse	Beskrivelse
A	Fremdragende	Fremragende prestasjon der kandidaten viser særdeles god oversikt over emnet. Presentasjonen viser at kandidaten både behersker begrepene, anvendelsene og at hen har særdeles god oversikt over de tematiske sammenhengene. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet. Innenfor pensumets rammer fremstår kandidaten som en fullverdig samtalepartner for eksaminator og sensor. Fremstillingen er klar, presis og velorganisert med korrekt bruk av fagterminologi.
B	Meget god	Meget god prestasjon der kandidaten viser oversikt og innsikt. Kandidaten kan på en meget god måte gjøre rede for sentrale begreper, anvendelser og argumenter, og hen kan presentere viktige temaområder på en måte som viser at pensum er fordøyet og bearbeidet. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene, som inkluderer. Fremstillingen er klar og presis med riktig bruk av fagterminologi.
C	God	Jevnt god prestasjon der kandidaten viser god forståelse av sentrale deler av emnet. Kandidaten kan gjøre rede for hovedtrekkene i de fleste sentrale begreper, anvendelser, og argumenter, og viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene. Fremstillingen er grei å forstå, men kan ha enkelte mangler.
D	Nokså godt	Prestasjon under gjennomsnittet der kandidaten viser god kjennskap til de sentrale delene av emnet, men har vanskelig for å presentere begreper, anvendelser og argumenter på en fullverdig måte. Kandidaten viser tegn på manglende oversikt, men viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet. Fremstillingen er forståelig, men unøyaktig og med formelle mangler.
E	Tilstrekkelig	Prestasjon som tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer. Presentasjonen viser at kandidaten har kjennskap til grunnleggende begreper og anvendelser, men har vanskelig for å beskrive argumenter og sammenhenger utover det aller mest grunnleggende. Kandidaten viser liten grad av vurderingsevne og selvstendighet. Fremstillingen er stort sett forståelig, men røper klare feil og misforståelser.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstiller minimumskravene. Presentasjonen viser manglende kjennskap til sentrale, begreper og anvendelser, eller manglende evne til å beskrive innholdet i og sammenhengen mellom sentrale deler av pensum. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet. Presentasjoner som bare viser beherskelse av en avgrenset del av emnet, vil normalt havne i denne kategorien.

Temaer vi har tatt opp i emnet (ikke uttømmende)

Tema, nøkkel begreper, viktige momenter	Spørsmål til sensurveiledning formulert av studentene i eksamensforberedelsen.
<p>Den profesjonelle lærer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hva kjennetegnes med en profesjon? • Hva legges i begrepet lærerprofesjonalitet? • Hvorfor er det vi legger i begrepet lærerprofesjonalitet tett knyttet utdannings formål? • Hva legger ulike aktører i det å være en profesjonell lærer? • På hvilke måter skiller seg lærerprofesjon fra andre profesjoner? • Hva innebar det å være (føle seg) profesjonell før 2000 tallet og nå? Kan du snakke om endinger i styring og politikk over tid? 	
<p>Profesjonell identitet</p> <ul style="list-style-type: none"> - individuell/kollektiv (profesjonsidentitet og profesjonell identitet) - mangfoldig og dynamisk - profesjonell identitet og økt digitalisering • Hvordan formes profesjonell identitet? Hvilke kontekster, faktorer kan være viktig? • Hva betyr økt bruk av teknologiske løsninger for profesjonsutøvelse og for læreridentitet? 	<ul style="list-style-type: none"> - Forklar forholdet mellom profesjonsidentitet og profesjonell identitet. - Hvordan kan begrepet identitet forstås fra et sosiokulturelt perspektiv. Hvilken betydning har det for profesjonalitet og profesjonelle utvikling å forstå identitet på denne måten? - Hvordan kan teori om profesjonell identitet kobles til andre profesjonsteoretiske begrep som for eksempel etikk, autonomi, agency og skjønn? - Identitet kan forklares som å innebære å «ha identitet», «være identitet» og «søke identitet». Hva tror du menes med dette? - «Det er mange stemmer som mener noe om læreres praksis». Forklar uttrykket i lys av teori om identitet, og drøft gjerne opp mot digitaliseringen av norsk skole.
<p>Profesjonell kunnskap</p> <ul style="list-style-type: none"> - lærerrollen i kunnskapssamfunnet - særegenheter ved læreres kunnskap (<i>Shulman har blitt nevnt, men vi la mer vekt på profesjonsteoretiske perspektiver</i>) - ulike former for kunnskap i lærerprofesjonen - samspill mellom teoretisk og praktisk kunnskapsformer; er «teori» og «praksis» motsetninger? - kunnskapsformer, kunnskapsressurser, vekst i kunnskapsleverandører - læreres kunnskapsarbeid – kortsiktig /langsiktig, ulike arenaer - læring som nyskaping i profesjonsutvikling - kunnskapsetikk, evidensbasering i lærerprofesjonen (Bøyum) 	<ul style="list-style-type: none"> - Hva vil det si at lærerens kompetanse er dynamisk? - Hvilken rolle har abstrakt/teoretisk kunnskap for profesjonsutøvelsen? - Hva kan brukes profesjonell kunnskap til (fem forståelser av profesjonell kunnskap)? - Hvordan har profesjonell kunnskap påvirkning på lærerens autonomi? - Hvordan vil du balansere evidensbasert forskning og egen praktisk erfaring? - Kan du nevne noen utfordringer knyttet til rekontekstualisering av evidensbasert forskning? - Hva innebærer profesjonell læring? - Hvilke arenaer kan læreren utvikle sin kunnskap? - På hvilke arenaer drives kunnskapsarbeid og hvordan, si for eksempel nasjonalt eller innenfor kollegiefellesskapet?

<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan kan vi forstå begrepet prof. kunnskap og hvorfor er det et viktig fokus når vi snakker om det å være en profesjonelle lærer i dag? • Hva slags kunnskaps forholder lærere seg i hverdagen? • På hvilken måte kan ulike former av kunnskap bli styrende i lærerarbeid? • Kunnskapsutvikling er ofte tenkt som et profesjonsansvar, hva kan dette innebære? • Hva handler kunnskapsetikken om? <i>(vi jobbet med eksempler fra Steiners kapittel og brainstormet mange flere eksempler – erfaringer fra praksis der de ønsket seg mer evidensbasert kunnskap)</i> <p>Begrepet <i>praktiske synteser</i> ble ikke nevnt i undervisning, men vi snakket om samspill mellom ulike former for praktisk og teoretisk kunnskap</p>	
<p>Profesjonsetikk – Det gode og rette i profesjonsutøvelsen</p> <ul style="list-style-type: none"> - ulike forståelser av profesjonsetikk – konsekvenser for pedagogikk og profesjonell praksis - fire etiske logikker i profesjonsutøvelsen <i>(den teorien mange har brukt godt i LUDO caseanalysen)</i> - Profesjonsetisk plattform <i>(har blitt diskutert flere ganger under undervisning)</i> - kunnskapsetikk <i>(vi jobbet med eksempler fra Steiners kapittel og brainstormet mange flere eksempler – erfaringer fra praksis der de ønsket seg mer evidensbasert kunnskap)</i> <ul style="list-style-type: none"> • Kan du snakke litt om ulike etiske logikker innen utdanningsfeltet, kanskje noe som står i spenning og må forhandles i konkrete situasjoner? • Hvorfor er det ikke nok å bli enige om verdier og regler? • Kan du snakke litt om hva kan være problematisk med en tradisjonell forståelse av profesjonelt skjønn som metodefrihet? 	<ul style="list-style-type: none"> - Hva skiller tynn og tykk profesjonsetikk fra hverandre? - Hvilke utfordringer er knyttet til det å balansere individuelle og samfunnsmessige behov i lærerens arbeid? - Hvilke av de fire profesjonsetiske logikker syns du vedlegges mest i skolen? - Hvordan kan teorier innen profesjonsetikk og Lærerprofesjonens etiske plattform være nyttig for deg som nyutdannet lærer? - Gi et eksempel på en situasjon der du måtte balansere ulike etiske logikker, og hvordan håndterte du denne utfordringen? - Hvordan håndterer du situasjoner der dine personlige verdier kan stå i konflikt med profesjonsetiske retningslinjer? - Kan du gjøre rede for viktigheten av kontinuerlig profesjonell utvikling for lærere med fokus på profesjonsetikk/kunnskapsetikk?
<p>Profesjonelt skjønn, autonomi og agency</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hva er profesjonelt skjønn og hva betyr det i læreres profesjonsutøvelse? • Hvorfor er det behov for skjønn i profesjonsutøvelsen? • Skjønn som resonneringsform – hva kan ligge til grunn for resonneringen i profesjonsutøvelsen? • ansvarliggjøring av skjønn – ulike mekanismer som kan settes i spill: strukturelle og epistemiske mekanismer 	<ul style="list-style-type: none"> - Hva styrer/begrenser profesjonell autonomi i lærerprofesjonen? - Reflekter rundt de ulike sidene/dimisjonene av autonomi i lærerprofesjonen - Hvilke koblinger kan du se mellom agency, autonomi og profesjonelt skjønn? - Hvilke faktorer påvirker lærerens agency? - Benytt deg av Sandefjord-saken for å argumentere og reflektere rundt deres bruk av profesjonelt skjønn. - Kan du gi noen eksempler av ansvarliggjøringsmekanismer i lærerprofesjonen?

<p>Hvilke strukturelle og epistemiske mekanismer kan settes i spill for å begrense eller støtte profesjonelt skjønn?</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ strukturelle mekanismer ○ epistemiske mekanismer <p><i>(dette tok vi opp i undervisning og det var helt klart et vanskelig tema – spennende å se om noen klarer å gi relevante eksempler)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan kan vi forstå profesjonell autonomi og konsekvenser for profesjonsutøvelsen? <ul style="list-style-type: none"> - prosess- og produktkontroll i lærerplaner og læreres profesjonelle autonomi (<i>autonomi og handlingsrom har vi brukt helt synonymt</i>) - individuell vs. kollektiv autonomi - ulike dimensjoner av autonomi i lærerprofesjonen (<i>Wermkes artikkel</i>) • Hva kan virke inn på og påvirke/endre læreres profesjonelle autonomi og skjønn? (<i>her snakket vi ut fra eksempler som f.eks. 9a, økt testing og synlig læring bevegelse, men prøvde å se begge sider av debatten</i>) <p><i>Vi snakket også om begrepet tillit (og tillitsreform) og hva systemtillit (Luhmanns begrep) innebærer contra persontillit</i></p>	
<p>Profesjonelt ansvar og ansvarliggjøring</p> <ul style="list-style-type: none"> - forskjell mellom profesjonelt ansvar og ansvarliggjøring (som teknisk regnskapsplikt) – <i>basert på Solbrekke & Englund</i> (litt avansert: sammenlign med Molanders perspektiv på ansvarliggjøring) - Finland som en omdiskutert case («best practice») i utdanningspolitikk - de-skilling/de-profesjonalisering • Kan du si litt om hvordan læreres profesjonelle ansvar kan forstås? Hvordan har det endret seg over tid? • Profesjonelt ansvar handler om noe mer enn bare det å utøve praksis i tråd med fastsatte verdier, regler og dokumenter som lærerplan. Det handler blant annet om å kunne håndtere dilemmaer og spenninger i hverdagen. Kan du snakke litt mer om den aspekten av profesjonelt ansvar? Hva slags type dilemmaer og spenninger kan læreren møte i hverdagen? Hva betyr å håndtere disse dilemmaer på en profesjonell måte? (f.eks. det å være transparent, eksplisitt, kollektivt) 	<ul style="list-style-type: none"> - Hva skiller ulike forståelser av ansvarliggjøring i profesjonelt arbeid? Hvorfor tenker du at ansvarliggjøring har blitt et svært negativt ladet ord i lærerprofesjonen? - Kan du nevne en dagsaktuell debatt som går under lærernes profesjonelle ansvar? - Har du noen egne erfaringer der profesjonelt ansvar har hatt en sentral rolle? - Kan du gjøre rede for hovedtrekkene i debatten om digitalisering (eller mobbeprogrammer), og hvordan knytter du disse temaene til lærernes profesjonelle ansvar?

Lærereplaner, læreplanarbeid, læringsutbytte	
<ul style="list-style-type: none"> - L97 – LK06 – LK20 - fokus på LUB/kompetansemål i internasjonal kontekst - LUB/kompetansemål og vurdering - LUB/kompetansemål og syn på læring - ansvarliggjøringspolitikk <ul style="list-style-type: none"> • Kan du snakke litt om fokuset på læringsutbytte, altså kompetansemål, som har vokst fram på 2000 tallet? • I hvilke større politiske kontekster vokste trenden til kompetansemål og hvilke ideer og verdier ligger bak den? 	<ul style="list-style-type: none"> - Hvilken endring ser man fra LK97 til LK06 og LK20? - Hvorfor ble man så overrasket over PISA-resultatene i 2000? - På hvilke måter endret vurderingspraksiser seg fra L97 til LK06, og videre til LK20? - Reflekter over lærerens autonomi/handlingsrom nå i LK20 og i L97 - Drøft hvordan lærerens rolle har utviklet seg fra L97 til LK06 til LK20. - På hvilken måte kan man se at LK20 har utviklet seg i takt med samfunnet? - På hvilke måter styrer læringsutbyttebeskrivelsene i LK6 lærernes arbeid? Sammenlign med LK20. - Hvilke ideer og prinsipper ligger bak New Public Management/GERM og hvilken betydning fikk disse for den norske utdanningspolitikken mellom fra 2000? - Hva kan læreplaner bidra med til lærere? - Hvilke praksiser kan lokalt læreplanarbeid innebære?

